TRIBURI FANTOMÃ. DESCOPERIRILE DIN PESTERA CHIQUIHUITE (MEXIC)

Article *in* Magazin Istoric · January 2021

1 author:

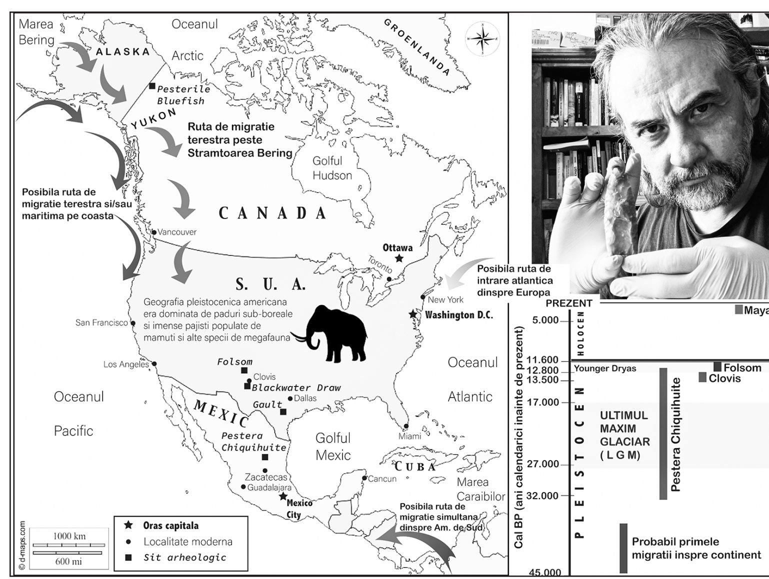
Ciprian F. Ardelean
Autonomous University of Zacatecas

EXCLUSIVITATE

TRIBURI FANTOMĂ. DESCOPERIRILE DIN PEȘTERA CHIQUIHUITE (MEXIC)

CIPRIAN F. ARDELEAN

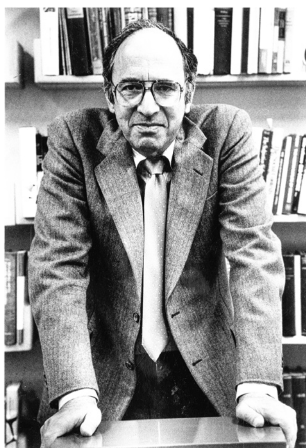
În luna iulie a fatidicului an 2020, în plină pandemie a virusului SARS-CoV2, revista științifică Nature publica un articol de arheologie care a produs, instantaneu, una dintre cele mai puternice reacții mediatice globale provocate de vreo publicație academică în ultimii ani. Articolul respectiv se numea Evidence of human occupation in Mexico around the Last Glacial Maximum (Dovezi de ocupație umană în Mexic în jurul Ultimului Maxim Glaciar). Se crede că Ultimul Maxim Glaciar s-a terminat în urmă cu aproximativ 18.000 de ani, după ce se instalase la nivel planetar acum vreo 26-27.000 de ani. În articol se raportau probe noi în favoarea unei prezențe a speciei umane în America de Nord încă de acum 30 – 32.000 ani, probe descoperite recent de o echipă internațională de cercetători într-o peșteră de pe vârful unui lanț muntos din zona central-nordică a Mexicului. Era rezultatul a aproape zece ani de expediții, săpături și complexe analize de laborator realizate în mai multe țări. O muncă ce, înainte de fi publicată, a fost ținută secretă față de opinia publică mondială și față de comunitatea științifică.

Contextul geografic și cultural al descoperirilor realizate de echipa arheologului Ciprian Ardelean în Pestera Chiquihuite din Mexic: la stânga, continentul nord-american, cu localizarea mai multor asezari arheologice preistorice, corelată cu geografia politică actuală. Sunt marcate diferitele rute posibile de migrație umană pe continentul american în timpul Epocii Glaciare (Pleistocen); autorul cu un vârf de suliță din silex, de tip Clovis, aparținând culturii care vreme de jumătate de secol a fost considerată drept cea mai veche din America de Nord (dreapta sus); distribuția cronologică a prezeței umane la Chiquihuite, în legătură cu erele geologice recente și alte culturi arheologice (dreapta jos)

După publicare, lumea întreagă a explodat și, pentru prima dată în istorie, ceva ce se referea la preistoria unei țări așa de îndepărtate precum Mexicul făcea furori și în presa românească. De ce acest articol ajunsese să producă atâta vâlvă în presa internațională, având impact inclusiv în mass-media din România, care, tradițional vorbind, mult prea rar reflectă evenimente din lumea științifică americană și cu atât mai puțin din cea latino-americană?

Răspunsul la această întrebare – pe care eu însumi mi-o pusesem adesea în ultimele luni – are trei fațete evidente. Revista britanică *Nature* este, fără îndoială, de peste 150 de ani, cel mai prestigios și influent jurnal științific din lume. Împreună cu omologul și rivalul său american *Science*, definesc pasul de la care se generează cunoașterea academică pe planetă și reunesc săptămânal în paginile lor cele mai importante descoperiri din toate domeniile științei. Să publici în *Nature* este foarte greu: doar o medie de 7% dintre sutele de mii de manuscrise primite în fiecare an de editori trec de dificilele filtre și referate ale unor specialiști din afara redacției, pentru a fi acceptate

Thomas Kuhn

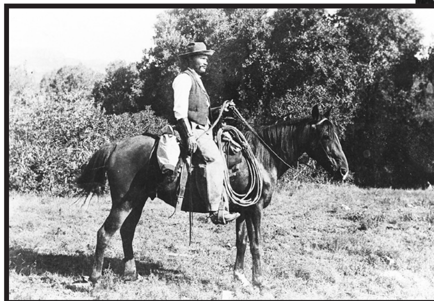
în revistă. Prin urmare, pentru oamenii de știință, a publica în *Nature* este un punct culminant în carieră. Pentru public, dacă ceva ajunge să fie publicat în *Nature*, înseamnă că este ceva major, o adevărată revelație pentru cunoaștere. A doua fațetă este faptul că articolul punea la îndoială paradigma validă în preistoria americană de câteva decenii, propunând o Antichitate de două ori mai veche decât cea acceptată curent de oamenii de știință și înrădăcinată în conștiința populară, meritând deci atenția mass-mediei și atacurile cercetătorilor din nenumăratele tabere contrarii. În sfârșit, a treia latură a răspunsului este că autorul principal al articolului și descoperitorul prezenței umane antice în peștera Chiquihuite (a se pronunța „cichiuite“) eram eu: un român.

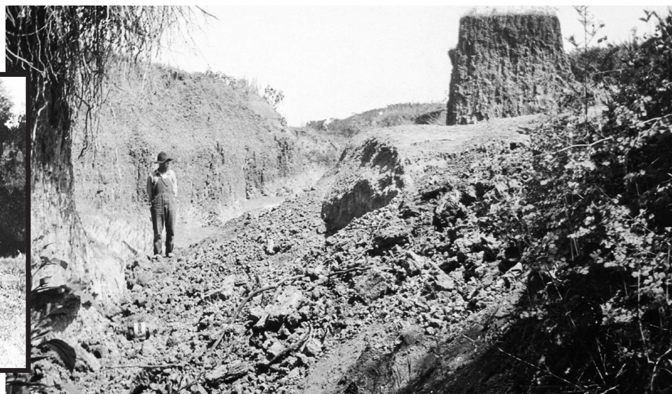
CONTEXTUL PERSONAL ȘI CEL PREISTORIC AMERICAN

Încă din anii de formare profesională la Cluj (1994 – 1998), mi-am dat seama că, pentru mine, arheologia în sine nu este emoționantă, ci misterele neliniștitoare și enigmele neexplicate sunt ceea ce îi dau rost acestei profesiuni și injectează motivație efortului cotidian. A sta luni de zile la săpături sau în magaziile unui muzeu sunt rutine care nu au prea mult sens, dacă nu ești într-o continuă căutare a răspunsurilor la întrebări concrete născute dinăuntrul tău. și, mai ales, dacă misterele pe care le urmărești nu te țin treaz noaptea.

Primii ani profesionali în Mexic (1999 – 2008) i-am dedicat arheologiei mayașe și am petrecut câțiva ani făcând cercetări de teren în junglele din sudul peninsulei Yucatan, aproape de frontiera cu Guatemala, căutând așezări periferice,

George McJunkin, aproximativ 1907; situl de lângă cătunul Folsom (dreapta)

legate de procesele istorice socio-politice care definiseră așa-zisul „colaps maya“ de la sfârșitul Epocii Clasice (secolele IX – X). Dar mi-am dat seama că lumea arheologiei maya era suprapopulată: sute de proiecte, sute de situri cercetate, zeci incluse în circuitul turistic mondial și, mai ales, o vădită preponderență a monumentalității, a piramidelor, a inscripțiilor, a mormintelor regești, cu prea puțin efort destinat înțelegerii și explicării proceselor care zăceau la baza transformărilor culturale. Între mayași, era prea complicat să descoperi ceva care să mai aibă vreun răsunet mondial, în afară de o repetiție constantă a aceluiași gen de descoperiri cu iz turistic. Astfel, mi-am reprofilat interesul de cercetare spre o temă cu care cochetasem de ceva vreme: preistoria epocii glaciare americane și arheologia populării umane a emisferei vestice. Ultima frontieră a arheologiei în Americi.

Profesorul arheolog dr. Ciprian F. Ardelean a absolvit secția de Istorie Antică si Arheologie a Universității Babeș-Bolyai din Cluj (1998), după care a urmat un masterat în arheologie la școala Națională de Antropologie și Istorie din Mexico City, Mexic (2001). Ulterior, a obținut titlul de doctor la Universitatea din Exeter, Marea Britanie (2013). Este profesor-cercetător principal la Universitatea Autonomă din Zacatecas (din 2001, până în prezent) și cercetător asociat la Universitatea din Toronto, Canada.

Cititorii din Lumea Veche (Europa, Asia, Africa, Australia) sunt obișnuiți să citească publicații în care arheologii vorbesc cu o anumită nonșalanță despre descoperiri care modifică tot ce se știa în materie de neandertalieni sau sapiens, despre diferențe de zeci de mii de ani între cronologiile acceptate și cele nou propuse, despre expediții care caută în mod expres necunoscutul și provocarea normelor stabilite. În Lumea Nouă (America de Nord și de Sud), nu este cazul. În Americi, știința în mod tradițional se dedică mult prea puțin căutării noului și mult prea mult practicilor în limita teoriilor considerate acceptabile. Arheologia epocii glaciare este domeniul unde această cutumă se manifestă cel mai clar.

În anii de după Al Doilea Război Mondial, în plin Război Rece și cursă a înarmării, oamenii de știință erau văzuți de publicul Statelor Unite într-o aură favorabilă, romantică, drept veritabili eroi-model incoruptibili care, din misterul laboratoarelor lor și din ambientul unei vieți dedicate întregit cunoașterii, explorau neîncetat limitele universului și cucereau constant din tărâmul necunoscutului. Dar, în 1962, fizicianul și epistemologul american Thomas Kuhn publica *Structura Revoluțiilor științifice*, o carte actuală încă astăzi, ce demola mitul științei progresiste și dezvăluia adevăruri despre comportamentul intern al lumii academice pe care prea puțini erau dispuși să le recunoască.

Kuhn relata cum știința (indiferent de domeniu) este, în realitate, complet îngrădită de paradigme: corpusuri de date, teorii și interpretări care integrează știința acceptată și este propagată în școli, universități și institute de cercetare, apărată crâncen de personalitățile dominante din fiecare ramură academică. Deci, știința oficială sau, cum o numea autorul, „știința normală“. În cadrul acesteia, cercetătorii se dedică să studieze tot mai în profunzime (până la „atomizare“) temele deja cunoscute, acceptate de *mainstreamul* oficial, în loc să caute în mod expres descoperirile care ar schimba lumea, acestea din urmă realizându-se, de fapt, în mod accidental, și nu ca urmare a căutării intenționate. Odată ce o descoperire neobișnuită se produce și este confirmată de autorii săi, aceștia o vor face publică și vor încerca să obțină adepți între cercetători și studenți, precum acoperire în presa de specialitate și în opinia publică, aspirând să producă o stare de criză în cadrul științei normale. Cu trecerea anilor, „erezia“ se transformă în noua paradigmă, în noul *status-quo* acceptabil, rămânând în poziție până ce noi descoperiri revoluționare o vor pune la încercare. Așa a funcționat în ultimii 100 de ani arheologia preistorică americană.

CREAȚIA NAȚIUNILOR BĂȘTINAȘE

Mexicul face parte, geografic și cultural-istoric, din America de Nord, iar descoperirile noastre din peștera Chiquihuite (statul Zacatecas) reprezintă, în momentul de față, un potențial moment de criză al actualei paradigme oficiale, considerată inatacabilă de majoritatea cercetătorilor din S.U.A., Canada și restul Americii Latine. Prescurtat, „evanghelia“ paradigmei actuale

Muzeul din Blacwater Draw recreează prin exponatele sale viața reprezentanților culturii Clovis

care a fost istoria la baza acestei paradigme?

La începutul secolului XX, istoricii și antropologii se obișnuiseră deja cu ideea că vestigiile civilizațiilor amerindiene erau creația națiunilor băștinașe, și nu a triburilor pierdute izraelite, ale fenicienilor, egiptenilor sau romanilor, cum se crezuse ferm în perioada Coloniei (credință pe care aici o vom numi Prima Paradigmă). Dar paradigma valabilă în anii 1900 – și apărată crâncen de savanții vremii – susținea că indigenii nu puteau avea o Antichitate mai mare de 5.000 de ani pe tărâmurile americane și, ca urmare, în nispune astfel: Americile (de Nord și de Sud) au fost populate pentru prima dată de oamenii anatomic moderni (*Homo sapiens sapiens*) acum nu mai mult de 16.000 de ani, printr-o migrație fundatoare originată în Asia și care a pătruns pe continent prin Alaska, peste actuala Strâmtoare Bering, când aceasta era o fâșie de teren uscat, de tundră, din cauza nivelului scăzut al oceanului la sfârșitul Ultimului Maxim Glaciar. Din Alaska și Yukon, după o „așteptare“ de câteva milenii, noii sosiți au pătruns spre sud, spre restul continentului, pe rute de coastă sau printr-un „coridor“ lăsat în urmă de retragerea glaciarelor continentale din vestul Canadei, punând bazele genetice și culturale ale actualelor populații indigene. Asta se învață azi în școli și asta propovăduiesc cercetătorii cei mai consacrați din practic toate țările continentului. Noi, din peștera Chiquihuite, spunem astăzi cu totul altceva. Dar,

Geografia culturală a preistoriei Americii de Nord (fotografii realizate de autor în primăvara lui 2014): a) aspectul de astăzi al sitului arheologic Blackwater Draw, vechea balastieră unde s-au produs marile descoperiri ale culturii glaciare Clovis, aflată între orasele Clovis și Portales, New Mexico, S.U.A. În Pleistocen, acest peisaj, azi deșertic, era o luxuriantă mlaștină alimentată de izvoare și râuri cu curs lent, în care se adăpau animale dispărute, precum mamuți, cai americani și cămile preistorice; resturile in situ ale unui nivel cu oase de bizoni măcelăriți se află prezervate în clădirea vizibilă în centrul imaginii; b) lângă Folsom, New Mexico, între râpe sinuoase, săpate de cursuri de apă într-un peisaj vulcanic dominat de dealuri scunde care cândva erau nuclee de vulcani, se desfășura viața triburilor Folsom, de vânători de bizoni, imediat după dispariția culturii Clovis la finele Pleistocenului, când aceste regiuni erau dominate de pajiști acoperite de ierburi nutritive ce alimentau turme de mii de ierbivori; c) în fundul canionului Eagle Nest, în sud-vestul Texasului, la câțiva metri de frontiera cu Mexic, adăpostul Bonfire Rockshelter a fost utilizat vreme de sute de ani de vânătorii Folsom pentru a ucide sute de bizoni; aceștia erau mânați de pe platoul aflat deasupra canionului să cadă de-a valma în fundul canionului, unde alți membri ai tribului îi măcelăreau; se observă încă resturile săpăturilor din anii 1960, care au evidențiat mai multe niveluri cu oase derivate din această tehnică de vânătoare; d) arheologul Ciprian Ardelean observă stratigrafia la situl arheologic Gault din Texas, unde straturile de ocupație Clovis se aștern peste niveluri de ocupație pre-Clovis cu vechime compatibilă cu cea de la Peștera Chiquihuite din Mexic

ciun caz nu se putea accepta o prezență umană de peste 10.000 de ani, în plină epocă glaciară. Aceasta a fost A Doua Paradigmă. Prima provocare a venit din inima „vestului salbatic", din partea unui cowboy negru, pe vremea când arheologia preistorică era încă foarte departe de știința multidisciplinară și riguroasă care este astăzi.

În anul 1908, George McJunkin căuta călare câteva vaci pierdute după furtună, prin râpele golașe ale unui podiș vulcanic din nordul statului New Mexico, lângă un cătun numit Folsom. Ploaia spălase marginile unei râpe, expunând o masă de oase antice, în care văcarul a recunoscut imediat scheletul unui tip de bizon neobișnuit de mare (acum știm că era din specia *Bison antiquus*), cu câteva vârfuri de suliță în asociere directă. Arheologii implicați ulterior, în 1926, au avut multe dificultăți să convingă ca descoperirea să fie acceptată de știință: vârfurile de piatră cioplită (astăzi cunoscute ca vârfuri Folsom) erau clar umane, dar bizonul vânat era o specie extinsă, aparținând Epocii Glaciare (numită de știință Pleistocen), or paradigma oficială nu permitea asemenea asociere.

Șase ani mai târziu, pe când descoperirea de la Folsom încă nu era acceptată, o nouă descoperire punea bazele celei de A Treia Paradigme. Nu departe, spre sud, tot în New Mexico, la est de Roswell și exact pe frontiera cu Texasul, se afla cătunul Clovis, fără nicio legătură directă cu Clovis/Clodovec, regele francilor. În secolul al XIX-lea, locul nu fusese decât o mică haltă feroviară cu un nume plictisitor și dat uitării, în grija unui om singuratic, a cărui fiică adolescentă iubea istoria, citea mult și îi ceruse tatălui să schimbe numele stației în Clovis, tocmai pentru rezonanța sa europeană, neștiind că urma să boteze, anticipat, cea mai importantă și vestită cultură arheologică de pe continent. În 1932, construirea unui nou drum lângă orășelul Portales (vecin la sud cu Clovis) a dus la descoperirea de schelete de mamut într-o balastieră numită Blackwater Draw.

Mamuții erau indiscutabil o specie aparținătoare epocii glaciare și, în plus, erau asociați cu un nou tip de vârfuri de suliță, mai mari decât cele Folsom și cu o așchie extrasă longitudinal de la bază, ca un canal, pe care astăzi le cunoaștem ca vârfuri Clovis. După 90 de ani, locul este încă un șantier de cercetare științifică. Devenise evident pentru toată lumea că ființele umane se aflaseră în America încă din Pleistocen, fuseseră contemporane cu mamuți și bizoni extinși, pe care îi vânau cu arme de piatră. Vechea paradigmă se prăbușise și, foarte rapid, se instaurase A Treia Paradigmă a preistoriei americane: primii oameni ajunși pe continent au fost creatorii culturii Clovis. Cercetările din anii '40 – '50, după inventarea tehnicii de datare cu carbon-14, au arătat că vânătorii-culegători Clovis erau imediat anteriori vânătorilor de bizoni Folsom și că aveau o vechime de cel puțin 12.000 de ani.

CIOCNIRI CU PARADIGMA OFICIALĂ

Astăzi știm despre cultura pleistocenică Clovis că a durat foarte puțin pe scala arheologică, doar câteva sute de ani, aproximativ între 13.200 și 12.800 calBP („CalBP" vine de la „calendar years before present", ceea ce se traduce prin „ani calendaristici înainte de prezent"), fiind contemporană cu cultura magdaleniană în Paleoliticul european și marcând exact segmentul final al epocii glaciare. În arheologia epocii glaciare nu se folosesc referințele cronologice tradiționale „Înaintea erei noastre" sau „Înainte de Hristos", ci exclusiv referința BP, adică înainte de prezent.

Noua paradigmă a fost instaurată cu încrâncenare de oamenii de știință din Statele Unite la nivel continental și a rămas în uz peste jumătate de secol ca principalul model de referință. Este cunoscută drept paradigma *Clovis-first* (Clovis au fost primii) și are încă foarte mulți adepți și astăzi, atât în rândul cercetătorilor profesioniști, cât și printre publicul larg și amatori. Sute de așezări Clovis și locuri de vânătoare și măcelărire s-au descoperit pe tot teritoriul Statelor Unite și pe fâșia de Nord-Vest a Mexicului. Însă, nici până în prezent, nu s-a putut determina cu certitudine originea acestor locuitori preistorici, vânători de mamuți, creatori de unelte de piatră de o măestrie deosebită, migratori peste teritorii imense și adevărați fanatici ai cioplirii în roci de mare valoare estetică (agate, calcedonii, jaspuri, silexuri policrome), pe care le procurau de la sute de kilometri distanță prin complicate rețele de schimb inter-tribal.

(Continuare în p. 59)

Gara de Nord (arhiva foto Daniel Andrei Mandache)

Una dintre principalele porți de intrare în București are o vechime de peste un secol și jumătate. Un monument emblematic al Capitalei, cu o istorie zbuciumată, marcată de o multitudine de evenimente mai mult sau mai puțin fericite. Gara de Nord București și-a pus amprenta iremediabil pe structura urbană a orașului de pe Dâmbovița.

GARA DE NORD

ING. VLAD-ADRIAN NICOLAE
(fondator CFR – Istorie și cotidian;
www.cfristoriesicotidian.ro)

Istoria principalului nod feroviar al României a început la 10 septembrie 1868, când domnitorul Carol I a pus piatra de temelie a clădirii. Prezența șefului statului de la acea vreme la debutul construcției semnifica interesul major al autorităților pentru proiect. Terenul pe care a fost construită gara are legătură cu boierul Dinicu Golescu, dar și cu un diplomat și om de afaceri britanic care a influențat aspectul zonei Giulești – Grivița și care, de asemenea, dă numele unui pod-simbol al Bucureștiului, care traversează liniile de tren de la ieșirea din gară. Este vorba despre Effingham Grant, fratele Mariei Rosetti (născută Mary Grant; *Magazin istoric*, nr. 10/2008). Terenul pe care se află Gara de Nord a fost în proprietatea boierului Dinicu Golescu, fiind cumpărat de statul român de la Zoe Racoviță, nepoata lui Golescu și soția diplomatului și inginerului britanic. Locul fusese primit drept zestre de Zoe la căsătoria cu Effingham Grant.

Maria Rosetti, născută Grant

DE LA MODERNIZARE, LA PLANURI PENTRU DEMOLARE

Patru ani mai târziu, la 25 septembrie 1872, se inaugura Gara Târgoviștei (numele inițial al Gării de Nord), odată cu deschiderea circulației feroviare pe linia Roman – Galați – București – Pitești. La început, traficul era unul mixt, călători, dar și marfă, pentru ca ulterior gara să fie una în totalitate dedicată traficului de călători. După Războiul de Independență din 1877, în cinstea luptelor de la Grivița, Calea Târgoviștei este redenumită Calea Griviței, iar în anii următori, mai precis în 1888, gara bucureșteană a căpătat numele consacrat, pe care îl știm cu toții.

Încă din primii ani, Gara de Nord a fost martoră a unor evenimente importante. La 1877 a găzduit primirea țarului Alexandru al II-lea al

Rusiei, venit la București într-o vizită oficială. Un an mai târziu, se construiește un nou corp de clădire, spre actualul Palat C.F.R (care la acea dată nu exista, acolo aflându-se ateliere C.F.R. Grivița). Acest corp definește imobilul sub forma literei U, gara devenind una de tip *terminus*, așa cum este și astăzi.

Gara Târgoviștei este pusă pe harta internațională feroviară la 8 iunie 1883, când sosește aici primul tren „Orient Express". După mai bine de 130 de ani, povestea continuă, Gara de Nord fiind an de an martoră a acestui eveniment feroviar major. Edificiul avea nevoie de o modernizare consistentă, fiind deja o stație de cale ferată importantă pe harta României. În 1889, intră în funcțiune prima instalație telefonică a C.F.R., care făcea legătura între Biroul de mișcare al Gării de Nord și conducătorul Serviciului de mișcare, ing. Alexandru Cottescu, devenit ulterior director general al Căilor Ferate Române. Un an mai târziu s-a inaugurat centrala telefonică, având inițial 25 de linii. șase ani mai târziu, ia naștere o nouă aripă, ce va adăposti Salonul regal. Acest segment al gării va fi martor al unor întâmplări deosebite, printre care numeroase primiri ale unor oficialități sau inaugurarea Trenului Regal în 1928. În 1932 se finalizează ceea ce astăzi cunoaștem cu toții sub forma „la coloane". Astfel, noul imobil dispunea de o fațadă monumentală, cu un stil neoclasic modern, dominată de porticul format din șase coloane de mari dimensiuni.

Gara de Nord a primit în 1922 și trenul mortuar ce a adus trupul neînsuflețit al prim-ministrului Take Ionescu.

Edificiul a fost supus multor încercări. În ziua de Crăciun a anului 1921, un incendiu a afectat aripa de plecare călători, cu casele de bilete și sălile de așteptare. Un an mai târziu acea parte a fost refăcută. De departe, cea mai grea încercare au fost bombardamentele din 1944, când clădirea a rămas miraculos în picioare, deși zona a fost distrusă aproape în întregime, inclusiv sute de vagoane și triajul.

După anul 1960, în contextul creșterii fluxului de călători, au loc mai multe lucrări ce au prevăzut în primul rând lungirea peroanelor spre Basarab, pentru a corespunde cu lungimea garniturilor și a ușura accesul călătorilor, care trebuia să facă transbordarea spre Gara Basarab. De asemenea, s-a introdus iluminatul instalațiilor, peroanelor și al liniilor, asigurându-se astfel condiții de vizibilitate și siguranță. La 15 februarie 1969 apăreau în peisajul gării bucureștene primele locomotive electrice, odată cu electrificarea secțiunii București – Ploiești, astfel încât Ziua Feferiștilor, din 16 februarie, s-a sărbătorit sub semnul unui proiect de anvergură tehnică și de importanță mare pentru modernizarea sistemului feroviar.

Un alt moment de cumpănă a fost planul lui Nicolae Ceaușescu de demolare a clădirii și mutarea gării la marginea orașului. Acest sfârșit programat pentru 1992 nu s-a concretizat datorită căderii regimului comunist în 1989.

VIITORUL

Gara de Nord a rămas principala poartă feroviară de intrare în Capitală. Acest lucru s-a întâmplat și în contextul în care celelalte gări bucureștene au intrat într-un declin vizibil, în special în a doua jumătate a anilor ’90 și după 2000. și clădirea din nordul capitalei a simțit din plin acest declin și scăderea numărului de călători, însă a rămas principalul nod feroviar al țării și un loc tranzitat anual de milioane de oameni, chiar dacă cifrele nu mai arată ca odinioară. În paralel, Gara Progresul a dispărut de pe harta feroviară odată cu închiderea acesteia cauzată de prăbușirea podului care face legătura între București și Giurgiu, la Grădiștea. Gara Obor (de Est), important edificiu neo-românesc, a rămas într-un con de umbră, odată cu reducerea drastică a traficului de navetă din zonă spre Bărăgan, dar și a traficului de marfă.

Gara Titan a avut aceeași soartă, traficul fiind acum foarte redus. Alte gări au fost desființate sau urmează, așa cum este cazul gării Cotroceni, cea din spatele fabricii A.P.A.C.A. Tot la capitolul gări care au pierdut gloria de altădată, fiind intens afectate de declin, este Gara Regală Băneasa. Situația acesteia este puțin mai bună față de a celor de mai sus, liniile fiind tranzitate de trenuri de marfă spre și dinspre portul Constanța, care mai animă peisajul. Îmbucurător este că trenurile de călători opresc acum permanent în această gară, după o modificare recentă (înainte opreau doar trei luni pe an, în sezonul estival).

Gara de Nord, 18 decembrie 1975 (arhiva foto Șerban Lăcrițeanu)

În perioada post-decembristă s-au avansat mai multe proiecte pentru Gara de Nord. De la vechea idee de mutare a acesteia, la mutarea liniilor pe același amplasament, dar în subteran, urmând ca deasupra să se construiască un mall, clădirea nu a dus lipsă de idei de transformare.

În anul 2019, în luna decembrie s-a semnat contractul pentru studiul de fezabilitate între C.F.R. Infrastructură și o firmă de specializată. Proiectul presupune modernizarea întregii gări, centrat pe transformarea locului într-un nod feroviar european și centru multimodal public, prin modernizarea actualei stații. Principalele obiective ale proiectului sunt: regenerarea urbană a zonei, având la bază principiile de „oraș inteligent“, și modernizarea, consolidarea clădirilor din stație, dar și a spațiilor destinate călătorilor. După aprobarea acestui studiu urmează procedura de licitație pentru elaborarea proiectului tehnic și execuția lucrărilor de modernizare. La momentul actual, stadiul întregului proiect constă în prelungirea contractului de fezabilitate care ar fi trebuit întocmit conform contractului în șase luni de la semnarea lui, în decembrie 2019. Prelungirea contractului a fost cauzată de pandemia de SARS-COV2, care a afectat și domeniul transporturilor.

Trenul Bulgaria Expres tractat de o locomotivă Pacific, 4 ianuarie 1975; se vede și vechiul sistem de afișare a denumirii trenurilor din capătul peronului (arhiva foto Șerban Lăcrițeanu)

Gara de Nord se află pe lista monumentelor istorice, fiind un simbol al Bucureștiului alături de clădirea de vizavi, ce adăpostește Palatul Administrativ C.F.R. Stația de cale ferată și-a pus iremediabil amprenta pe structura urbană din zonă, fiind o emblemă atât la nivel zonal, cât și local și național, constituind unul dintre punctele centrale ale vieții urbane bucureștene. La aproape un secol și jumătate de existență, aceasta dăinuie, așteptând zile mai bune și atmosfera de odinioară. ■

TRIBURI FANTOMĂ. DESCOPERIRILE DIN PEȘTERA CHIQUIHUITE (MEXIC)

(*Urmare din p. 9*)

Tehnologia lor a apărut subit în America de Nord, fără dovezi ale unei evoluții preliminare. Alaska și Siberia nu au dezvăluit până acum niciun sit arheologic cu o vârstă categoric anterioară Clovisului și cu o tehnologie de piatră cioplită care să poată fi considerată drept antecesor. Unele teorii recente au sugerat inclusiv că originea lor ar fi în populații europene ale culturii „Solutriene“ din Spania și Franta. În schimb, analize genetice reușite pe resturile unui copil mort la finalul epocii Clovis relaționează ADN-ul lor atât cu anumite populatii siberiene, cât și cu majoritatea populațiilor indigene actuale. Deci modelul prezenta o solidă coerență internă și rolul de val migrator fundator părea asigurat.

Anii ’70 – ’90 au fost martorii unei avalanșe de descoperiri arheologice, atât în America de Nord cât și de Sud, care păreau o vădită provocare la adresa paradigmei *Clovis-first*. Începuse febra pre-Clovis: goana după situri cu vechime mai mare de 13.500 de ani, deci sământa unei noi paradigme. Din Chile până în Florida, Pennsylvania și Canada, o salbă de peșteri, situri în aer liber și situri de vânătoare sugerau că, de fapt, Clovis nu fuseseră deloc primii pe continent. Datările arătau vechimi între 14.500 și 16.500 de ani calBP și sugerau că mult înainte de Clovis existau indicii umane clare, dintr-un capăt în altul al continentului. Dar lumea academică nu era dispusă să accepte ușor aceste noi descoperiri. Vreme de două–trei decenii, cariera profesională și chiar viața personală a mai multor arheologi de prestigiu au fost afectate ca urmare a „ciocnirilor“ cu paradigma oficială. Cu trecerea anilor, majoritatea siturilor pre-Clovis au fost acceptate de „noua ordine“ academică: Monte Verde (Chile), Taima-Taima (Venezuela), Page-Ladson (Florida, S.U.A.), Paisley Caves (Oregon, S.U.A.), Cooper’s Ferry (Idaho, S.U.A.) și altele. La începutul anilor 2010 era deja instaurată A Patra Paradigmă: se accepta prezența umană în Americi înainte de Clovis, dar cu condiția ca datările să nu fie mai vechi de 16.000, maxim 18.000 de ani. Aceasta este dogma valabilă în momentul de față și care marchează pasul „științei normale“ în arheologia americană, din Canada până în Argentina.

(*Va urma*)